

Dobrovolníci ve veřejných knihovnách ČR

Rekvalifikační knihovnický kurz
listopad 2016

Mgr. Zuzana Ježková

Mýty o dobrovolnictví

- dobrovolnictví není amatérismus
- dobrovolnictví není zcela zadarmo
- dobrovolníci nejsou levná pracovní síla

Dobrovolník je člověk, který ve svém volném čase ze své svobodné vůle a bez nároků na finanční odměnu se rozhodne věnovat svůj čas, dovednosti, znalosti a zkušenosti potřebným lidem nebo činností konaným ve veřejném zájmu.

Legislativa

- Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

příprava nového zákona o dobrovolnictví

Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě

- první právní úprava, neměla v právním řádu ČR historickou oporu; cílem bylo vymezit základní náležitosti **podpory** dobrovolnické služby
- **zákon neupravuje podmínky dobrovolnické práce obecně, ale upravuje pouze ty podmínky, jejichž splnění vyžaduje stát, aby mohl některým činností poskytnout svoji podporu (§ 1, odst. 1)**
- zákon především vymezuje povinnosti dobrovolníky **vysílajících** a **přijímajících** organizací
- novelizován zákonem č. 86/2014 Sb.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

- § 1746
- § 2430 a násled. (příkazní smlouva)

Dobrovolníkem není

- **pracovník malé obecní knihovny**, který za svou činnost v knihovně dostává finanční odměnu
- **student na praxi**

Proč chceme/máme dobrovolníky

- komunikace z cílovou skupinou přes jejího příslušníka (dobrovolníka)
- ukotvení v komunitě přes dobrovolníky
- rozšíření činností knihovny dle zájmu veřejnosti
- rozšíření odbornosti
- protože se dobrovolníci hlásí
  - studenti
  - zelené vdovy
  - senioři, 50+
  - nezaměstnaní
- protože chceme pomoci

Vytypované činnosti pro dobrovolníky ve veřejné knihovně

- laičtí informátoři pomáhající návštěvníkům knihovny s orientací ve službách knihovny
- „donašeči“ knih pro imobilní uživatele knihovny
- předčítači knih
  - pro individuální posluchače (po přinesení knihy imobilnímu uživateli knihovny, pro zrakově postižené v jejich domovech, v domovech důchodců atd.)
  - pro kolektivy (např. „čtoucí babičky“ v dětských odděleních)
- osoby „monitoringu“ místa, organizací, sponzorů (pomáhají knihovně udržovat informace o místě v aktualizovaném stavu, příp. je doplňují)
- průvodci po městě poskytující netradiční a/nebo pamětnické seznamování s prostředím a historií místa

Vytypované činnosti pro dobrovolníky ve veřejné knihovně

- pomocníci při údržbě knihovního fondu
- porotci pro soutěže
- poradci nejrůznějších odborností
  - pro knihovnu
  - pro veřejnost (např. poradce pro energetický audit rodinných domků v Městské knihovně v Rožnově)
- lektori nejrůznějších klubů, kroužků, zájmových aktivit, kurzů a seminářů

Vytypované činnosti pro dobrovolníky ve veřejné knihovně

- tazatelé pro dotazníková šetření knihovny
- zástupci cílových skupin pro zjišťování jejich potřeb
- asistenti při estetizaci prostředí knihovny
- publicisté příběhů knihovny/o knihovně/z knihovny
- grafici drobného tisku vydávaného knihovnou
- kronikáři, dokumentátoři (příklad – p. Bláha z Kostomlat)
- organizátoři a/nebo pomocníci při akcích realizovaných knihovnou
  - pomocníci při zajišťování prázdninových her knihovny

atd.

Bariéry a rizika dobrovolnictví v knihovnách

- strach knihovníků
  - bojí se o práci (strach ze ztráty místa, nahrazení dobrovolníkem)
  - obava z kritiky své práce
  - cizí člověk na „mém“ pracovišti
  - strach ze změny
  - obava z navýšení práce
- nedostatek informací o dobrovolnictví a o možnosti dobrovolnictví v knihovnách
- neschopnost opouštět „zažité“, nejsou tím kapacity na nové

Bariéry a rizika dobrovolnictví v knihovnách

- špatná komunikace
  - uvnitř knihovny
  - k dobrovolníkovi
- se smlouvou příliš svazující, bez smlouvy nejsme krytí
- rizika bezpečnosti práce
- riziko poškození dobrého jména knihovny
- riziko škody
  - knihovně
  - dobrovolníkovi
- riziko nevhodného dobrovolníka

Riziko nepřipravenosti knihovny

■ předem připravit

- pracovní tým zabývající se přípravou organizace na dobrovolnictví/vhodnou osobu koordinátora = tmelící článek mezi knihovnou a dobrovolníky
- seznámit s dobrovolnictvím všechny zaměstnance knihovny
- ujasnit si požadavky na dobrovolníka
- připravit potřebnou administrativu
- vhodnou činnost pro dobrovolníka
- materiální zázemí dobrovolníka
- naplánovat počáteční výcvik/zaškolení dobrovolníka
- systém pobídek pro udržení dobrovolníka a jeho motivaci

Riziko úrazu dobrovolníka

■ BOZP

■ pojištění

- jaká pojištění má zájemce o dobrovolnictví v knihovně již uzavřena?
- jaká pojištění má uzavřena knihovna?
  - pojistka odpovědnosti za škodu, která by vznikla návštěvníkovi v knihovně
  - doplnit pojistku?
- pojištění dobrovolníků u Hasičské vzájemné pojišťovny
- pojištění dobrovolníků u Hasičské vzájemné pojišťovny zprostředkované Národním dobrovolnickým centrem Hestia (Hestia fakturuje pojistné 5x ročně + poplatek za administrativní náklady, ten je cca 100 Kč)

Riziko kontaktu s citlivými údaji uživatelů knihovny

- ve většině případů dobrovolnických aktivit v knihovně toto riziko nevzniká
- vznikne-li:
  - prohlášení o mlčenlivosti
    - součást smlouvy nebo samostatná příloha
  - vhodné informování při zaškolení/výcviku dobrovolníka

Riziko ztráty dobrovolníka

- snadnější dobrovolníka získat, než ho udržet
- prevence
  - dobré začlenění dobrovolníka do organizace
  - poskytování zpětné vazby dobrovolníkovi, péče o jeho rozvoj, povzbuzování a motivování k dalším úkolům
- dobrovolník je v knihovně dobrovolně, nebude-li mu tam dobře, **nezůstane**

Co přinášejí dobrovolníci knihovně

- činnost, kterou vykonávají ve prospěch knihovny
- nový duch, nadšení, nápady, kreativita
- nový přístup a pohled na řešení problémů, zkušenosti odjinud
- zpětná vazba
- doplnění týmu
- přínos nových kontaktů využitelných knihovnou
- šíření dobrého jména knihovny, jsou její dobrou reklamou

Knihovny a dobrovolnická centra

- počáteční spolupráce knihoven s dobrovolnickými centry
- spolupráce poučených partnerů
- akreditovaný dobrovolnický program v knihovně

Městská knihovna Pelhřimov

Městská knihovna
Soběslav

Severočeská
vědecká knihovna
W. Churchilla 3
Ústí nad Labem
401 34

KRAJSKÁ KNIHOVNA
VYSOČINY

Nacházíte se zde: Úvod > Programy podpory > Knihovna 21. století - K21

Knihovna 21. století - K21

Program MK Knihovna 21. století – K 21: podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců, podpora všeobecné dostupnosti knihovnických služeb pro občany se zdravotním postižením, kulturní, výchovná a vzdělávací činnost

2017

- Vyhlášení výběrového řízení na rok 2017 (.zip)

2016

- Pokyny a formulář k vyúčtování finančních prostředků (.doc)
- Výsledky dotačního programu Knihovna 21. století v roce 2016 - okruhy 1 - 3 (.xls)

Knihovna 21. století - K21

- K212017KOMPLET.zip

- Programy podpory
- Regionální funkce veřejných knihoven
- VISK
- TechSoup
- Microsoft Select
- Knihovna 21. století - K21
  - K212017KOMPLET.zip
  - Česká knihovna

Na rok 2017 je pro účely dotačního řízení Knihovna 21. století stanovena hodnota hodinové práce dobrovolníka na **125 Kč/hod.**

Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2011 - 2015 priorita č. 21
Koncepce rozvoje knihoven ČR na léta 2016 - 2020

Koncepčně a metodicky podporovat rozvoj dobrovolnictví v knihovnách, intenzivněji využívat dobrovolníky v činnosti knihoven

Dobrovolnictví v knihovnách
přináší s sebou určitá rizika, při
správné péči se však knihovně
bohatě „vyplatí“

Mgr. Zuzana Ježková

zuzajezkova@centrum.cz